

Høringsuttalelse om fagskoleloven fra Kunsthøgskolen i Bergen

Kunsthøgskolen i Bergen vil med denne høringsuttalelsen belyse problemstillinger tilknyttet forslagene i §§ 9, 13 og 15.

§ 9 styrets sammensetting

Kunsthøgskolen i Bergen foreslår at man beholder styrets sammensetning med minst fem styremedlemmer. Vi mener det er viktig med studentrepresentasjon i styret og foreslår å beholde studentenes og de ansattes representant i styret med møte-, tale- og forslagsrett.

Forslaget i høringen legger seg tett opp til bestemmelsene i UH- sektoren. Det er etter vår mening fremdeles en stor forskjell på organiseringen av fagskolesektoren og UH-sektoren. Det er ikke nødvendigvis uproblematisk å gi studentrepresentant i styret de samme rettigheter, og det ansvar og plikter som der følger, som de resterende styremedlemmer har. Et styremedlem har juridiske forpliktelser og et stort ansvar. Ved å tilkjenne studentrepresentanten disse rettighetene får også studenten forholdsvis mye plikter og ansvar. Vi mener det er uheldig å gi en student disse pliktene og dette ansvaret på fagskolenivå.

§ 13 studentorgan

Studentrepresentasjon i alle kollegiale organ med beslutningsmyndighet:

Kunsthøgskolen i Bergen mener at det fremlagte forslaget i høringen om §13 punkt 4 må strykes, eller vesentlig omformuleres.

Kunsthøgskolen i Bergen mener det er viktig at studenter skal høres i saker som angår studentene. Samtidig er det viktig å ha et bevisst forhold til hvilke fora og organer studentene skal delta i og hvilke myndigheter de gis i disse. Det er stort rom i etablerte systemer og lovverk for at studentene blir hørt i saker som angår studentene. Kunsthøgskolen i Bergen mener derfor at studentrettighetene er godt nok ivaretatt i eksisterende lovverk.

I høringens forslag legges det frem at studenter skal være representert i alle kollegiale organer som tildeles beslutningsmyndighet. Hvilken form representasjonen skal være i, og hvilken myndighet som gis studenten, er ikke spesifisert. Det fremkommer ikke om studentrepresentanten skal ha observasjonsstatus, ha rett til å uttale seg, ha forslagsrett eller om det gis beslutningsmyndighet.

Vi kan heller ikke se at det er tilstrekkelig problematisert hva et slikt organ er, eller kan være, og hvilke konsekvenser en slik deltagelse kan ha for den enkelte student, studiekvalitet, skoledrift, m.v.

Styret utgjør et kollegialt organ med beslutningsmyndighet, og her er det viktig med en studentrepresentasjon med møte-, tale- og forslagsrett. Men det er også andre organer som kan defineres som et kollegialt organ med beslutningsmyndighet, og det er uklart hvor grense går til å defineres som dette.

Fagstab utgjør et kollegialt organ gjennom lærermøte, vurderingsmøter eller i andre formelle sammenhenger. Et lærermøte som fatter vedtak utgjør et kollegialt organ med beslutningsmyndighet. Blant annet fattes det i lærerkollegiet vedtak om bestått eller ikke bestått studie/ semester. Det vil være svært uheldig om det skal være studentrepresentasjon i et slikt møte. Det er vanskelig å kunne tilkjenne studenten kompetanse til å fullt ut forstå hvordan og hvilke vurderinger som gis av fagstab. Representasjon i slike møter kan også sette studenten i en uheldig situasjon og i enkelte saker kan studenten få opplysninger om medstudenter, ansatte eller skoledrift som setter studenten i en uheldig posisjon.

Det er viktig å beskytte studentene for en del av informasjonen, diskusjonene og sakene som blir tatt opp i enkelte kollegiale organ med beslutningsmyndighet. I enkelte saker kan det også være viktig å beskytte de ansatte.

Vi frykter at studentrepresentasjon i alle kollegiale organ med beslutningsmyndighet kan føre til at diskusjoner i større grad føres utenom de formelle møtene, og at det i det formelle møter blir gjort proformavedtak.

§ 15 opptak

Kunstskolen i Bergen mener det er viktig å ivareta de forskjellige fagskolers egenart og fagområde når det gjøres bestemmelser om realkompetansevurdering. Kunstskolen i Bergen mener at den enkelte fagskole selv må være i stand til å gjennomføre en realkompetansevurdering av søkerne.

Det er viktig at opptak til kunstfag blir gjennomført på bakgrunn av en fagkompetansevurdering, der man vurderer om søker har opparbeidet tilstrekkelig fagspesifikke kompetansekrav.

Søkere som er 18 år eller eldre i opptaksåret bør kunne bli fagkompetansevurdert, og tildelt studieplass dersom de er faglig kvalifisert, uavhengig av om de har bestått videregående opplæring eller ikke.

Vi foreslår følgende endring:

§ 15 Opptak (NY)

(1) For å få opptak til fagskoleutdanning må søkerne ha fullført og bestått videregående opplæring.

(2) Fagskolene kan ta opp søkere på grunnlag av fagspesifikke kompetansekrav, ved bruk av praktisk opptaksprøve. Dette gjelder også hvis søker ikke har fullført og bestått videregående opplæring og er 18 år eller eldre i opptaksåret.

(3) Fagskolene kan ta opp søkere på grunnlag av realkompetansevurdering hvis søkerne er 23 år eller eldre i opptaksåret.

(4) Departementet kan gi forskrift om nasjonal samordning av opptaket og nasjonale opptaksregler, blant annet om opptaksgrunnlag, rangering av søkerne og klagebehandling.

(5) Styret selv skal gi utfyllende forskrift om opptak til fagskolen med krav til formell utdanning og tilsvarende realkompetanse.

Aldersgrense for realkompetansevurdering og bruk av fagkompetansevurdering.

I høringsnotatet vurderes det slik at «det er usannsynlig at søker som ikke har hatt læring som hovedaktivitet, og som er yngre eller omtrent like gamle som personer som har fullført videregående opplæring, kan ha klart å oppnå den samme eller tilsvarende kompetanse».

Vi mener at dette er en påstand som ikke er tilstrekkelig problematisert i høringen (og heller ikke i Stortingsmeldingen «fagfolk for fremtiden»). Forslaget problematiserer i liten grad hvilket behov det er for å sette en aldersgrense på 23 år. Slik vi forstår det er dette et forslag som blant annet har sitt utspring i at enkelte fagskoler har tatt inn studenter som har vært yngre en 18 år.

Fagskolesektoren består av en rekke fagområder, der de forskjellige egenartene kan ha ulike behov og stille forskjellige krav. I det visuelle fagområdet, som Kunstskolen i Bergen representerer, gjennomføres hovedsakelig opptak på bakgrunn av en opptaksprøve. Ved vår skole gjennomføres dette ved en totrinns opptaksprøve som består av en innsendt søknad med oppgaver, og deretter en praktisk opptaksprøve over tre dager på skolen for kvalifiserte søkere av 1. runde. Den faglige vurderingen veier tungt i denne prosessen. Opptaksprøven baserer seg på målet om å ta opp søkere som er faglig kvalifisert, er faglig motivert og at skolens undervisningstilbud er det rette for søkeren.

I vårt fagområde er det slik at en søkers faglige interesse og nivå, modenhet og læringsvilje i like stor grad er tilfredsstillende uavhengig om søker har fullført videregående opplæring eller ikke.

Søkere med stor interesse for dette fagområdet har tilegnet seg både formell og uformell kompetanse som viser at søker er faglig klar for vårt utdanningstilbud.

Vi er enig med at det vil ta tid å oppnå kompetanse. Innenfor enkelte fagområder kan det også være helt nødvendig med en bestemt formell kompetanse, eller større modenhet. Vår erfaring er at søkere innenfor det visuelle fagområdet i like stor grad opparbeider seg den faglige kompetansen utenfor det formelle utdanningssystemet/ videregående opplæring. Mye av den faglige kompetansen og kunnskapen er kommet på plass gjennom genuin interesse for faget gjennom egen aktivitet, deltagelse på kurs, kulturskole, m.m.

En annen side av saken er hensynet til de potensielle studentene som må vente i fire til fem år på å bli kompetansevurdert, selv om de er faglig modne, motivert og har læringsvilje.

Aldersgrensen vil kunne bidra til en rekke uheldige situasjoner for de som blir berørt av denne bestemmelsen. Det vil også kunne ha samfunnsmessige konsekvenser.

Av erfaring ser vi at enkelte søkere ikke har bestått videregående opplæring. For enkelte er det, av ulike grunner, vanskelig eller ikke mulig å gjennomføre videregående opplæring. Forslaget om aldersbegrensningen på 23 år tar ikke stilling til hvorfor og når videregående opplæring ble avbrutt eller ikke fullført. Dersom en elev ved videregående ikke har bestått siste del av det tredje året, så er det en stor forskjell i forhold til en elev som har falt utenfor etter første skoleår.

Slik vi ser det kan denne nye ordningen føre til en situasjon der personens faglige motivasjon endres til faglig nederlag ved å ikke kunne igangsette den utdanningen de har et ønske om å gå inn i.

Det er grunn til å tro at enkelte av disse potensielle søkerne i en tid vil kunne falle inn under ordninger i NAV, eller ender opp med å ikke komme videre i sine studieplaner.

Vi mener det er svært viktig at den enkelte fagskole selv, som kjenner sitt fagområde og dets særegenheter best, må stå for vurderingen om hvilke søkere som har de faglige forutsetningene til å starte studiet. Dersom departementet skal gi forskrift om samordnet opptaksregler, blant annet om opptaksgrunnlag, så må disse forskriftene ta hensyn til de særegenhetene og faglige kravene som stilles ved enkelte fagområder.

Av hensyn til den enkelte søker og dens livssituasjon, og av hensyn til det visuelle fagområdets egenart, mener vi at det er svært uheldig å innføre en aldersgrense på 23 år for vurdering av realkompetanse. Vi ser at det for enkelte fagskoler kan være hensiktsmessig å innføre denne aldersgrensen, men det må være unntak for de fagskoler som gjennom opptaksprøve kan gjøre opptak basert på fagspesifikke kompetansekrav.

I vårt forslag er det satt en aldersgrense på 23 år for de fagskolene som ikke kan gjennomføre en fagkompetansevurdering ved bruk av praktisk opptaksprøve. Dette imøtekommer tanken om å signalisere at det vil ta tid å tilegne seg kompetanse innenfor de teoretiske fagene, og modenhet for de fagområdene som krever dette. Forslaget ivaretar de søkerne som er vurdert som faglig kvalifisert til enkelte fagskoleutdanninger ikke må vente unødig lenge på å få starte sin fagskoleutdanning.

Dersom man tilkjenner den enkelte fagskole kompetanse til å selv sette fagspesifikke krav ved vurdering av realkompetansen, så kan det også være en løsning å sette aldersgrensen for realkompetansevurdering til 18 år eller eldre for alle fagskoler istedenfor 23 år.

Arne Bakke
27.09.2017
Rektor
Kunstskolen i Bergen